

tikel opmerkte: 'k Heb me afgevraagd, hoe dit manco bij den opzet om een geschiedenis der Godsopenbaring te geven, te verklaren is. Dit boek is maar zeer ten deele wat het heet te zijn.

Deels kan dit verklaard worden uit de moeilijkheid van de stof.

Toch zie ik nog een andere oorzaak.

De schrijver beseft zeer goed niet te kunnen volstaan met het eenvoudig naverellen van het Schriftverhaal; hij gevoelt den eisch om de gedachten Gods weer te geven. Telkens komt men dan ook aan het slot van een gedeelte een zin tegen als: deze geschiedenis leert ons: ... B.v. als Jacob door bedrog den eerstgeboorte-zegen heeft verworven: „Deze geschiedenis laat ons zeer duidelijk zien, dat God Zijn raad volvoert niet tegenstaande de zonde der menschen." Maar, nog afgezien van het bezwaar, dat deze „les" vrijwel uit elke bijbelsche geschiedenis zou kunnen worden afgeleid, ja uit tal van hedendaagsche voorvallen, en dat dus zóó het specifieke van deze geschiedenis zeker niet is gegrepen; bij deze wijze van behandelen van de historische stof rijst toch de vraag: Is dat Gods bedoeling met dit heilsfeit (ik schrijf dit zeer bewust: feit, waardoor het heil in Christus weer een schrede dichterbij komt) — is dat Gods bedoeling met dit heilsfeit, dat wij er iets uit zouden leeren, dat dat feit voor ons een illustratie zou zijn van één of andere waarheid? Of is de specifieke betekenis van dit feit, dat God daarin werkt aan de komst van Christus en die naderbij brengt? Immers het laatste.

Maar dan mag men het groote proces van Gods heilswerk toch niet vervlakken tot een reeks gebeurtenissen, waaruit wattleeren valt!

Men schijnt dan de betekenis van een Schriftgedeelte te hebben gevonden — men haalt er toch een op zichzelf volkomen juiste „les" uit — maar het tegendeel is waar. En dan wordt het zoeken van zulk een „les" en het vinden van zulk een „toepassing" een belemmering om Gods werk in het volvoeren van Zijn Raad te zien.

Nog één voorbeeld ter illustratie. Als Dr Bakker de betekenis van Abraham bespreekt, zegt hij, dat deze „het best (wordt) gekarakteriseerd door den ere naam, die hem wordt gegeven: de vader der geloovigen." Volkomen juist. Maar hoe wordt dit dan uitgewerkt? „In zijn leven treedt altijd weer het geloof op den voorgrond... En zoo staat hij in de geschiedenis als een getuige Gods voor al Gods kinderen, die ons laat zien wat Gods genade in den mensch vermag." Ook in 't voorgaande is Abraham's geloof al meermalen ten voorbeeld gesteld. Niets geen bezwaar tegen. Hebreërs doet dit ook. Maar de schrijver is zoo gehecht aan het schema: „Wat kunnen we hieruit leeren?" dat hij de geheel eenige plaats van Abraham uit het oog verliest en van den naam: vader der geloovigen een geheel onjuiste, die speciale positie voorbijziende verklaring geeft.

Deze onjuiste methode — die overigens in het tweede deel in nog veel ernstiger mate voorkomt — lijkt me mede een oorzaak ervan, dat de schrijver telkens het thema van zijn werk loslaat.

Ten slotte: Men zie toch in deze critiek geen gebrek aan waardeering. Ze is niet negatief bedoeld, maar zeer positief, n.l. om er toe te dringen, om toch ten volle de consequenties te trekken van ons Gereformeerd vooroordeel in zake de eenheid van Gods openbaring en der heilsgeschiedenis; alle zijpaden, die zoo gemakkelijk worden ingeslagen — men kan dan zoo „stichtelijk" spreken of schrijven — maar waardoor de rijkdom van Gods openbaring in de schaduw komt te staan, zorgvuldig te vermijden; en niet te rusten voor de geschiedenis van het groote verlossingsdrama in haar hoofdlijnen en in haar onderdeelen ons helder voor oogen staat.

Het bereiken van dit doel is van uitzonderende betekenis voor de Kerk, voor den dienst des Woords en voor het tegengaan van misstanden en eenzijdigheden in het geloofsleven.

De geloofsgemeenschap, die noodig is voor het bereiken van dit doel, is aanwezig: de Kerk van Jezus Christus. Die geloofsgemeenschap moet in haar geheel een werkgemeenschap zijn tot het geloof verstaan der Schrift.

Maar kan er nu binnen die geloofsgemeenschap niet een kleinere kring worden gevormd, die de Kerk ten zegen wil zijn, door zich speciaal, op wetenschappelijke wijze met dit doel bezig te houden en den voorarbeid te verrichten, waaruit eens een systematische, wetenschappelijk gefundeerde geschiedenis der openbaring groeien kan?

F. de V.

Een advertentie in „DE REFORMATIE" wordt door duizenden gelezen. Wilt U daaraan denken ingeval U publiciteit zoekt?

UIT DE HISTORIE

Dr A. Kuiper over de Belijdenis.

V.

Ook over de beteekenis en de bindende kracht van de onderteekening der drie Formulieren van eenigheid heeft Dr Kuiper zich duidelijk uitgesproken.

In het jaar 1884 had Kuiper namelijk een scherp aanval te verduren ten aanzien van zijn pogen om de onderteekening der belijdenis weer verplichtend te stellen voor kerkelijke ambtsdragers bij de aanvaarding van hun ambt.

Het was immers bekend, dat Kuiper overwegend bezwaar had tegen een zinsnede uit art. 36 der Ned. Geloofsbelijdenis. Uitvoerig had hij in „De Heraut" o.a. tegenover Prof. Van Velzen aangevoerd, dat volgens de Heilige Schrift het weren en uitroepen van alle afgoderij en valschen godsdienst niet de taak der Overheid is.

En met het oog hierop vroeg men: „Hoe kan Kuiper nu in de wereld de onderteekening der formulieren eischen. Hij kan het met een eerlijk geweten zelf niet eens doen! Hij kan zijn naam niet zetten onder art. 36 der Geloofsbelijdenis!"

Naar aanleiding van deze critiek gaat Kuiper schrijven over het karakter van de onderteekening der Formulieren, zooals die in de Kerk wordt geëischt. En hij toont dan aan, hoe men tegen een deel der belijdenis bezwaar kan hebben, terwijl men toch met een geruste conscientie zijn naam mag zetten onder die belijdenis, als bewijs van hartelijke aanvaarding van den inhoud als in alles overeenkomende met de Heilige Schrift. Dit kan, doordat er is in de Kerk het recht van gravamen.

Kuiper geeft zijn opvattingen omtrent de betekenis der kerkelijke onderteekening der Formulieren aldus in vijf stellingen weer:

1o. Men onderteekent de Formulieren niet als een los atteststuk, maar als accoord van kerkelijke gemeenschap.

2o. Ons bezwaar tegen eenig stuk der Formulieren moet als gravamen ingediend.

3o. Zulk een gravamen moet duidelijk formuleeren, tegen welke uitdrukking men bedenking heeft en wat er o.l. voor in de plaats moet komen.

4o. Zulk een geformuleerd „gravamen" moet altoos gegrond zijn op het gezag van de Heilige Schrift, deze Schrift als hoogste rechter aanvaard zijnde.

En 5o. Zulk een „gravamen" mag niet raken aan eenig stuk van ons algemeen en ongeveind Christelijk geloof.

De kwestie van het gravamen heeft thans zijn actualiteit verloren omdat de door Dr Kuiper bedoelde zinsnede door de Synode van 1905 uit art. 36 is geschrapt. Maar wel is van belang, hoe Dr Kuiper het karakter van de onderteekening der belijdenis, zooals die in de Kerk wordt geëischt en inderdaad plaats vindt, omschrijft.

Kuiper wijst er eerst op dat de quaestie der onderteekening nooit te berde is gebracht dan alleen in kerkelijk verband, met betrekking tot de Kerk en met het oog op kerkelijke werkzaamheid.

Slechts één uitzondering was er z.i.: namelijk de Formulierenquaestie in verband met Art. 2 van de Statuten der Vrije Universiteit.

Hij schrijft daarover als volgt:

Gelijk men weet, rust en staat deze Universiteit alleen en eeniglijk op het fundament van het Woord Gods. Niet bedoeld in misleidenden zin, zoodat ieder er van maakt, wat hij maken wil, maar zóó, dat zeer beallst bedoeld is: op het fundament van de Heilige Schrift. En omdat nu ook Roomschen en Lutheranen en Baptisten zich op verkeerde uitleggingen van de Heilige Schrift beroepen, hebben de oprichters van deze Universiteit den moed gehad, zelfs in hunne statuten zeer beallst uit te spreken, dat zij hun hogeschool funderden op die goddelijke waarheid der Heilige Schrift, die door den Heiligen Geest in den loop der eeuwen van allerlei kettersehe gevoelens onderscheiden was, en die voor ons land beleden stond in De Drie Formulieren van eenigheid.

Hier nu ontstond echter de moeilijkheid, dat men, buiten kerkelijk verband, zich aan deze Formulieren bond. En het is daarom, dat de oprichters er uitdrukkelijk bij hebben gevoegd: daaraan zulk een gezag toekennende als men deed op kerkelijk terrein; niet nu, maar in den gezonden tijd, toen niet ontduiken maar belijden doel was.

Ook bij die ééne uitzondering behoeven we ons dus niet op te houden, en geconstateerd mag en moet, dat er onder ons alleen sprake is van onderteekening der formulieren als accoord van kerkelijke gemeenschap.

Dat dit dan ook eigenlijk niet anders kan, toont de aanhef van deze stukken reeds: Er staat: „Wij gelooven met het hart en wij belijden met den mond". Er staat dus niet: Ik geloof, ik belijd, als van één, maar het is een gemeenschap van velen, die spreekt: wij, w.j. Iets wat in den Catechismus wel anders schijnt, maar toch niet anders is, daar in den Catechismus de onderwijzer de vragende gemeente representeert.

En wat ligt nu in het feit, dat deze stukken als accoord van kerkelijke gemeenschap dienst doen, opgesloten?

Ons dunkt deze drie:

1o. dat honderden en duizenden en tienduizenden in zulk een stuk saam belijden, zoodat het aannemend en onbescheiden zou worden, indien iemand er aanspraak op maakte, dat nu juist zijn wijze van uitdrukken zou worden overgenomen.

Dien eisch kan niemand stellen.

Zulk een eisch zou tegen de liefde zijn, die wil dat we ons naar onze broeders zullen schikken.

Vooraf weet ik dus, dat in geen enkel kerkelijk symbool anders kan gevonden worden, dan zulk een uitdrukking der waarheid, die ook met de andere broeders rekening houdt, en waarvan ik dus zeg: Niet dat ik het nu juist alles zóó, onder die bewoordingen, en in die termen zou uitdrukken, maar wel, dat ik mij bij een kerk, die het zoo uitdrukt, volgaarne en met bereidheid des harten voegen kan.

2o. Voorts volgt uit het nemen van deze stukken als accoord van kerkelijke gemeenschap, dat ze de stemmen zijn van een nog levende en sprekende Kerk, in wie nog de Heilige Geest werkt, en die dus bij meerder en zuiverder Geesteslicht de dingen ook beter zien kan.

Op zichzelf is een atteststuk dood, maar neem ik het als accoord van gemeenschap, dan leeft het; dan is het geen oogenblik van de Kerk los, waarbij het hoort; en zie ik niet maar een dor stuk papier voor me liggen, maar zie de levende Kerk voor mij staan, die mij nog als hare belijdenis deze 37 artikelen voorspreekt.

De belijdenis anders te beschouwen is ongereformeerd en doodend intellectualisme, waar we niet genoeg tegen waarschuwen kunnen. Dan ligt alles verstaan, is het leven weg en is er kalmte, ja, maar een kalmte als der graven.

Neen, de Belijdenis is de taal, de sprake der Kerk. Zij spreekt mij toe: Zoo belijd ik, en ze stelt zich als Kerk onder en bij dat belijden onder de tucht van den Heiligen Geest.

Vandaar dat haar belijden steeds inhoudt de blijmoedige en hartelijke verklaring van niets buiten Gods heilig Woord te willen weten en dat Woord bij het licht van den Heiligen Geest.

En nu het 3e, wat uit ons eerste beding volgt, t.w., dat in het accoord van kerkelijke gemeenschap vanzelf ligt, dat er een weg is om over verschil van gevoelens, dat mocht opkomen, uitspraak te doen.

Neem ik de belijdenis als een los stuk, natuurlijk, dan moet ik het zóó aannemen of zóó verwerpen, en is er van een levend proces der overtuiging geen sprake. Want wie zou dan rechter zijn?

Maar onderteekent ik een stuk, als accoord van kerkelijke gemeenschap, en belijd ik bij dat accoord, dat Gods Woord steeds boven alles gaat, dan is hiermee de mogelijkheid van verschil toegegeven en dus ook vanzelf de weg aangewezen, om zulk een verschil te doen beslissen.

En zoo ziet men dus, dat onderteekening van een accoord van kerkelijke gemeenschap in elk opzicht schier van het onderteekenen van een gewoon atteststuk verschilt, en de eenige onderteekening waarmee men zoo iets vergelijken kan, is b.v. de eed op de Grondwet.

Legt men mij onze Grondwet als een los stuk voor en vraagt men of ik er een eed op wil doen, dat dit zoo waar is, zoo doe ik dien eed nooit, want er staan in de Grondwet enkele onware dingen.

Maar vraagt men mij, of ik onze Grondwet als Kamerlid bezweren wil, dan aarzel ik geen oogenblik. Immers dan bedoelt die eed niet, dat het zoo waar is, maar dat ik haar aanvaard behoudens mijn recht, om er op wettige wijze bezwaar tegen in te brengen en tot herziening er van mee te werken.

En zoo nu ook is het hier.

Zooals het stuk daar ligt, te zeggen: „Zoo is het absoluut in elk woord en elke letter waar", — dat kan niemand, tenzij iemand, die de stukken zelve niet kent.

Maar daarentegen te zeggen: „Als lid of bedienaar der Kerk doe ik een eed op deze stukken", ja dat kunt ge zonder aarzeling, want in het accoord van kerkelijke gemeenschap zelf ligt de mogelijkheid van verschil en de weg tot oplossing van zulk een verschil opgesloten.

Samenvattend kunnen wij Kuipers opinie in dezen aldus weergeven:

1o. De belijdenis is een stuk der Kerk. Zij alleen bepaalt hoe groot en van welken aard het gezag der belijdenis is. En wat de Kerk bepaald heeft moet uit haar eigen besluiten en handelingen worden opgemaakt.

2o. Door de Kerk is nooit bedoeld, dat de Formulieren van eenigheid bewijs van eenigheid zouden opleveren voor elke uitdrukking, term, zeggingsmanier, bewijsvoering of uitlegging van Schriftuurteksten, maar uitsluitend en alleen voor „alle articulen en stukken der leer", maar die dan ook „alle" en „in alles". Wij willen in dit verband citeren het woord van Prof. Bavinck: „de Gereformeerde Kerken hebben instemming met de belijdenisschriften nimmer in dien zin verstaan, dat alle vrijheid van beweging daardoor uitgesloten zou zijn. De Nederl. confessie b.v. rekent in art. 4 den brief aan de Hebreërs onder de brieven van Paulus, maar desniettemin waren er vele Gereformeerde theologen, die op het voetspoor van Luther en Calvijn hem aan een anderen auteur toeschreven. Over de praedestinatie bestond binnen den kring der Gereformeerde theologie een vrij sterk verschil van gevoelens, en over de nederdaling ter hel werden steeds meeningen voorgedragen, die van de letter der Catechismusverklaring afweken. In de belij-

denisschplanten hielden heid den in het 30. E onderterlijke g daarin dat het ten dage en dat e uitspraak wettige H.

Gulde

Deze tusschen dienstoe was hu volge is telen be maal off dien naa het Avd Meester Neemt, willen g dat de a offerd b waren, hadden gedaan l schrift v zoo nu l het hede de Apos een altaz hebben n, ma voor d nemen. 2 gij zegt, offer he schen a gelegen B altaar, strijd ge het schi aanhal dat hij d dienst v aan wel die gebo Dat dit toond w naam alt over wel men niet lijken di hij) daa te zegge belijden. offers, Z taar. N offeren r Aangez moet me wat beir der Kerl zeggen, e ben om Avondm altaar DE BI sostonus zou niet lijks, in geweest hebben. GUY: in deze t hoe hij z dat het o en het : Christus hij, dat v ons gebr zegt hij, helgee dit tot M offer dan zelfde. E hyperbol ken, te Wj vie fer, da offer aan de gedac aan het l ons bevo nis, dat wij het t voor het zegt, dat